

Alt dette kunde vel have ladet sig naa væsentlig af den Grund, at Grundbetragtningen af vort Lands Neutralitetsstilling har været ens hos alle Partier. Vel har jeg set, at man i de sidste Maaneder fra visse Sider har rejst nogen Tvivl derom, men denne Tvivl er fuldkommen ubegrundet. Det kan ikke siges stærkt nok og ofte nok, at den er fuldkommen ubegrundet. Der er hos alle Partier, hos alle ansvarlige Politikere en dyb og rodfæstet Overbevisning om, at den fulde, klare, rene, ubetingede Neutralitetspolitik er den eneste, som kan og bør føres af vort Land. Derfor har der heller ikke været rettet mindste Angreb paa Regeringens Ledelse af denne Neutralitetspolitik, som vi har anset for korrekt lige fra Krigens Begyndelse.

Altsaa Grundlaget var i høj Grad fælles, og med Hensyn til de enkelte Foranstaltninger, f. Eks. overfor Dyrtiden, har det ogsaa vist sig, at Modsætningerne ingenlunde var uoverstigelige. Det har bedst vist sig ved de Overenskomster, som er fremkommet i de sidste Maaneder angaaende vigtige Spørgsmaal, f. Eks. Flæskespørgsmaalet og Kornspørgsmaalet, om hvilke der tidligere har staaet megen Strid, og endvidere har den forholdsvis Lethed, hvormed det er gaaet at faa en saa omfattende og kostbar Overenskomst skaffet til Veje som den om Fiskeforsyningen, vist, at Grundsynspunkterne her var sociale hos alle Partierne, og at man hos alle Partier var villig til at bringe Ofre. Den Uenighed, der har været om Spørgsmaalene, angik kun Maaden, hvorpaa Sagen skulde gribes an, og denne Uenighed var til at komme over. Det er nu faktisk lykkedes at skabe en Samstemning paa Hovedpunkterne, og jeg tror, at denne Samstemning kunde være skabt før. Derved kunde megen bitter og skadelig Strid være undgaaet.

Jeg skal nu ikke rekapitulere det sidste Fjerdingaars politiske Begivenheder, og jeg skal allermindst vende tilbage til Minderne fra Delegationsforhandlingerne. Det var nogle interessante Dage, vi tilbragte, vi, der var Delegerede, men de var ikke lystelige. De Dage, vi var samlede der, vil aldrig staa for mig som et af mit Livs behagelige Minder. Men vi er jo nu kommet ud derover og har faaet en Overenskomst, som vi fra alle Sider vil gøre vort bedste til at opretholde. Den Overenskomst, som naaedes ved de langvarige Forhandlinger, vil baade Venstre og, det er jeg sikker paa, ogsaa de andre Partier

søge at holde oppe, saa længe det er muligt.

Jeg skal derfor kun sige, at det Krav, Regeringen under Delegationens Slutningsforhandlinger stillede om, at man som Betingelse for Dannelsen af et Samlingsministerium skulde gaa ind paa at udsætte Grundlovens Ikrafttræden og nye Valg indtil 1918, uden Hensyn til om Samlingsministeriet bestod, om det kunde holde eller ikke, var et Krav, som jeg synes, man fra Regeringens Side burde have kunnet se, Venstre efter sin principielle Stilling til Sagen ikke kunde gaa ind paa. Naar derfor Venstre har kunnet gaa ind paa den senere Overenskomst, er det i meget væsentlig Grad, fordi Regeringen har frafaldet denne Fordring, og fordi den er gaaet ind paa at se Sagen paa den Maade, som forekommer mig at være den ene naturlige og rigtige, nemlig at den Fred, som vi mente bedst kunde skaffes til Veje ved Valg, kunde vel ogsaa skaffes ved et Samlingsministerium. Og Kongens Indskriden i Sagen, hans alvorligt udtalte Ønske, maatte selvfølgelig have betydelig Vægt for Rigsdagen, saaledes som det har haft det for hele Befolkningen. Samlingsministeriet skulde altsaa være Midlet til at skabe den forholdsvis Ro, som der ogsaa kunde være kommet efter et Valg, naar først Valgkampens Uro var overstaaet, naar først vi havde haft den nye Rigsdag. Men netop ud fra denne Betragtning er det indlysende, at hvis dette Forsøg med Samlingsministeriet glippede, maatte Venstre selvfølgelig vende tilbage til Ønsket om at faa Valg. Dette maatte da for os staa som nødvendigt for at faa en nogenlunde fast Grund at bygge paa.

Den trufne Overenskomst gaar altsaa ud paa, at den vedtagne Lov om Forlængelse af Fristen for Grundlovens Ikrafttræden selvfølgelig gælder, uden at man fra nogen Side vil røre ved den, for den Tid, for hvilken den er vedtaget, nemlig til 5. Juni 1917, men saafremt — hvad vi alle ønsker ikke maa ske — det Forsøg, der er gjort med Rekonstruktion af Ministeriet, glipper paa Grund af indre Modsætninger, staar man frit overfor Valgspørgsmaalet til den Tid. Dette har for os været et meget vigtigt Punkt i Overenskomsten. Endvidere har vi lagt stor Vægt paa, at det udtales i Overenskomsten, at det er Hensigten, at der af Regeringen kun vil blive forelagt Lovforslag, om hvilke der ikke kan antages at ville opstaa principiel Uenighed, bortset fra Foranstaltninger, som Krigsforholdene, Finanserne og andre tvingende